

● Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety z serii „Polscy Malarze XIX/XX wieku” upamiętniające Artura Grottgera:

w dniu 27 października 2010 r.

o nominale **2 zł** wykonaną stemplem zwykłym ze stopu Nordic Gold,

w dniu 28 października 2010 r.

o nominale **20 zł** wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze (z tampondrukiem).

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu
NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie.

Emisja wartości kolekcjonerskich
stanowi okazję zarówno do upamiętniania
ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania
zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także
dwuzłotowe monety okolicznościowe
powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP
są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

Od 2002 roku NBP emituje serię monet
„Polscy Malarze XIX/XX wieku”.
Temat „Artur Grottger” jest ósmy w tej serii.

Informacje o planie emisji
znajdują się na stronie:

www.nbp.pl/monety

Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez
NBP jest prowadzona wyłącznie w formie aukcji
internetowych w serwisie Kolekcjoner pod adresem:

www.kolekcjoner.nbp.pl

 KOLEKCJONER

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej S.A. w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

NBP

Narodowy Bank Polski

monety

POLSCY MALARZE XIX/XX WIEKU

Artur Grottger 1837-1867

MONETY EMISJI 2010 MONETY EMISJI 2010

Polscy malarze XIX/XX wieku: Artur Grottger

● Artur Grottger, podobnie jak debiutujący w tym samym czasie Jan Matejko, uważany był za spadkobiercę i kontynuatora romantycznych poetów-wieszczów. Tę pozycję zawdzięczał przede wszystkim swoim cyklom rysunków. Rozpowszechniane w formie licznych reprodukcji stały się bardziej znane niż jego obrazy olejne i akwarele. Jednak początkowo celem studiów młodego artysty było malarstwo.

● Urodził się 11 listopada 1837 r. w Ottyniowicach, majątku dzierżawionym przez swego ojca, również malarza, który udzielał mu pierwszych wskazówek. Po nauce w pracowniach lwowskich mistrzów pędzla Grottger uczęszczał do akademii krakowskiej i wiedeńskiej. W Wiedniu współpracował jako ilustrator z kilkoma czasopismami. W 1865 r. wrócił do Lwowa, gdzie wkrótce spotkał niespełna szesnastoletnią Wandę Monné, z którą się zaręczył. Uczucie to odmieniło artystę i wpłynęło na jego twórczość. Rok spędzony we Lwowie, Krakowie i okolicznych majątkach zakończył się dla Grottgera wyjazdem do Paryża. Pracował tam bardzo intensywnie, mimo nasilających się objawów gruźlicy, na którą cierpiał od lat. W poszukiwaniu ratunku wyjechał na południe Francji – do Pau, a potem do Amélie les Bains, gdzie zmarł 13 grudnia 1867 r. Wanda Monné zorganizowała i opłaciła sprowadzenie zwłok narzeczonego do Lwowa i pogrzeb na cmentarzu Łyczakowskim.

● Najwcześniejsze prace Grottgera przedstawiały sceny historyczne, głównie batalistyczne, często z motywem jeźdźców. Później, już w Wiedniu, artysta tworzył ilustracje prasowe, a także podejmował

tematy związane z teatrem i zaczerpnięte z literatury. Wracał też do epizodów historycznych, a podczas wakacyjnych wyjazdów na wieś malował konie. W jego dorobku znajdują się też kompozycje o charakterze symbolicznym oraz liczne portrety, w tym podobny narzeczonej i własne. Wiele obrazów stworzonych po roku 1863 nawiązuje do wydarzeń powstania styczniowego i jego tragicznego epilogu rozgrywającego się na Syberii.

● Pierwszy z pięciu cykli rysunkowych, które do dziś najbardziej kojarzą się z twórczością Grottgera, powstał w Wiedniu, zaledwie w ciągu kilku dni, jako bezpośrednia reakcja na wypadki warszawskie 1861 r., które artysta poznał z relacji prasowych. Cykl ów, nazwany *Warszawa I*, doczekał się kontynuacji w postaci następnych siedmiu kartonów, wykonanych rok później i oznaczonych takim samym tytułem, z cyfrą *II*. Kolejne dwa cykle *Polonia* (1863) i *Lituania* (1864–1865) poświęcone były powstaniu styczniowemu, a ostatni, najobszerniejszy, ukończony w Paryżu w 1867 r., nosił tytuł *Wojna*. Cykl ten ma uniwersalną wymowę, ponieważ ukazuje nieszczęścia i demoralizację, które są skutkiem każdego wielkiego konfliktu zbrojnego.

● Kartony wszystkich cykli, wykonane czarną kredką, niekiedy z dodatkiem bieli dla wydobywania światła, artysta projektował z myślą o ich reprodukowaniu. Wydawane w albumach i jako luźne

plansze, były ogólnie dostępne i cieszyły się popularnością. Język obrazowania Grottgera, łączący realizm szczegółów i idealizację postaci z symboliczną i nasyconą uczuciowo wymową całości, okazał się komunikatywny oraz wyjątkowo sugestywny. Dzięki niemu kartony oddziaływały na inne dzieła, także literackie, między innymi Marii Konopnickiej i Stefana Żeromskiego.

● Postać Artura Grottgera, a także jego twórczość zaczęły z czasem obrastać w legendę, szczególnie po opublikowaniu obszernych biografii i korespondencji artysty. Młodo zmarły, borykający się z gruźlicą i nieustannymi kłopotami finansowymi, zdolny i natchniony, ale niedoceniony – Grottger znakomicie wpisywał się swoim życiorysem w romantyczny mit artysty. Ważnym i poruszającym składnikiem tego mitu była miłość, wzajemna, ale skazana na niespełnienie, miłość zdolna przemienić lekkomyślnego cygana i birbanta w poważnego, ascetycznego i zarazem czulego narzeczonego. Jednocześnie samo dzieło Grottgera objawiało wyjątkową moc mitotwórczą – w jednoznacznie pozytywnej ocenie roku 1863, w heroicznym obrazie narodu, wreszcie w utrwaleniu modelu bohaterskiego Polaka i przede wszystkim, pięknej, szlachetnej Polki. Nawet dzisiaj określenie „grottgerowski typ urody” jest żywe i zrozumiałe...

dr Urszula Makowska
Instytut Sztuki
Polskiej Akademii Nauk

MONETY EMISJI 2010 MONETY EMISJI 2010 MONETY EMISJI 2010

EMISJA 2010 MONETY EMISJI 2010 MONETY EMISJI 2010

NOMINAŁ 20 ZŁ

metal Ag 925/1000 oraz farby: czerwona, żółta, zielona i niebieska
stempel lustrzany ■ długość 40,0 mm ■ szerokość 28,0 mm
■ masa 28,28 g ■ wielkość emisji (nakład) 60.000 szt.

AWERS: Centralnie stylizowany wizerunek fragmentu rysunku Artura Grottgera „Bitwa” z cyklu „Polonia”. U dołu z prawej strony wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Wokół orła napis: 20 ZŁ i po oddzielającej kropce napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA oraz oznaczenie roku emisji: 2010. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Centralnie stylizowany wizerunek popiersia Artura Grottgera. Z prawej strony na tle sztalugi prostopadle napis: ARTUR/GROTTGER. U dołu napis: 1837–1867. Z prawej strony stylizowany wizerunek palety i trzech pędzli. Na palecie farby: czerwona, żółta, zielona i niebieska.

Projektant monety: ROUSSANKA NOWAKOWSKA

NOMINAŁ 2 ZŁ

metal stop CuAl5Zn5Sn1 ■ stempel zwykły ■ średnica 27,0 mm
masa 8,15 g ■ wielkość emisji (nakład) 1.300.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, z lewej strony stylizowany wizerunek palety i dwóch pędzli. U dołu napis: 2 ZŁ, u góry półkołem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA oraz oznaczenie roku emisji: 2010. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Centralnie stylizowany wizerunek popiersia Artura Grottgera w konfederacie, na tle sztalugi. Z prawej strony fragment wizerunku palety i pędzli. U dołu półkołem napis: ARTUR GROTTGER 1837–1867.

NA BOKU: ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant awersu: EWA TYC-KARPIŃSKA
Projektant rewersu: ROUSSANKA NOWAKOWSKA

